

Miðvísur uppbyggingarpolitikkur

- sum kann skapa betri livsmøguleikar fyri fólkíð á hesum oyggjum.

Undir figgjarlógargarði gerðini helt Hilmar Bech hesa røðu:

Figgjarlógin, sum er til 1. viðgerð á tingi og varð lögð fram á ólavsøku er uppá stívar 112 mill., meðan galdandi figgjarlóg, ið varð samtykt í vár balanseraði við 105 mill. Her er sostatt talan um ein vøkstur, ið er 7 mill. ella ein hækking uppá góð 6 pst. Tá ein so hugsar um, at í hesum árinum er farið fram lónarvøkstur og øking av útreiðslum landskassans, so er nátturligt um balans skal vera í at figgjarlógin fylgir við, tí krøvini til tað almenna var stórri og stórri fyrri at hildið kann verða fram og nýggjar leiðir lagdar við teirri skilagóðu útygging, sum hevur verið tey seinastu árin á nærum øllum samfelagsøkjunum.

Tá ein so hevur í huga, at í Føroyum búgva ca. 40.000 fólk og at inntøkan á figgjarlógini er 112 mill., so verður hetta í miðal fyrri hvørt fólk í Føroyum knappiga 3000 kr., meðan útreiðslan á donsku figgjarlógini er stívliga 8000 kr. pr. búgva í Danmark, her er talan um eina meirútreiðslu pr. búgva á donsku figgjarlógini, ið er næstan tvær ferðir so stórt sum í Føroyum, hóast tað, at okkara land í mun til stoddina og fólkatalið skuldi verið munandi dýrari at umsitja og útygt av tí at oyggjar arnar leggja so spjaddar, og harumframt letur føroyski landskassin munandi studning til fiskivinnuna, sum danir ikki gera.

So tá menn á hvørjum ári rópa um at figgjarlógin bólgar, so er hesin vøkstur ikki so ógiligur, sum onkur vil gera hann til. Tað hevði kanska dánt summum best, um figgjarlógin varð skorin niður og útyggingin av fiski- og útróðrarflotanum, av flaka- og idnaðarvirkjum, av samferðsluni, av sosiallóggevuni og øðrum átrokandi málum varð skerd, men slíkan avtøftingarpolitikkur er javnaðarflokkurin ikki sinnadur til at fara, tí okkara flokkur vil vera við og leggja allar árar yvir borð til at fara ábyrgdarpolitikkur og ein skilagóðan og miðvísan uppbyggingarpolitikkur, ein politikkur, sum kann skapa betri livsmøguleikar fyri fólkíð á hesum oyggjum, uttan mun til hvar tey búgva — tað veri seg í Vikarbyrgi, Hattarvík, Mykinesi ella Tórshavn.

Tá ein so kannar eftir, hvussu henda inntøka landskassans uppá 112 kemur fram, bitur ein straks merki í, at tveir høvudsparar eru á inntøkusiðuni, nevnliga skattur við, iðrokað sjómannsskatt, við

ca. 49 mill. og tollur og framleiðslugjöld við ca. 66 mill., og vísir hetta ein vøkstur í skattinum uppá 6,5 mill. í mun til galdandi figgjarlóg, hóast tað at lögtingið í vár eftir uppskoti frá landsstýrinum hækkaði barnafrádráttin, so inntøkur upp til 30.000 fáa drigið 300 kr. frá fyrri hvørt barnið, meðan inntøkur oman fyrri 30.000 fáa drigið 200 kr. frá fyrri hvørt barnið. Hetta verður drigið beinleiðis frá skattinum.

Harnæst bleiv eisini eftir uppskoti frá landsstýrinum samtyktur ein persónsfrádráttur upp á 1000 kr. soleiðis at skattskyldugur inntøku undir 11.000 kr. koma ikki undir landskatt og hesin frádráttur minkar so liðandi upp til 20.000 kr., tá dettur hesin frádráttur burtur. Eisini samtykti tingið í vár eftir uppskoti frá landsstýrinum, at skattur skuldi ikki gjaldast av tilleggunum til folka- og avlámispensión, hetta gevur landskassanum eina minniinntøku uppá 1 mill.

Landsstýrið hevur eisini lagt uppskot um broytingar í avskrivar reglunum og um ílleggingargrunn og somuleiðis hevur landsstýrið skotið upp at gera broytingar í skattalógini, har mælt verður til at hækka fiskimannafrádráttin, barnafrádráttin, meðan tað samstundis verður mælt til fremja ein lómóttakarafrádrátt, sum eisini verður at galda arbeiðsmenn, fiski- og útróðrarmenn, eisini er mælt til í uppskotinum at gera broytingar í húsafrádráttarreglunum og skotið verður upp, at 800 kr. verða loyvdar at draga frá á hvørjum ári, um hetta er tað rétta talið, verður skattanevndin at taka støðu til og móguliga at hækka.

Alt hetta sum her er drigið fram, gevur landskassan fleiri mill. í minniinntøku, men hóast hesar frádráttir meta menn, sum eg nevndi í áðni, at landsskatturin fer at økja við 6 mill., sum er ein vøkstur uppá stívliga 15 pst., uttan at broyta skattastigan t. v. s. uttan at hækka skattin. Hesin vøkstur í landsskattin um uppá 15 pst., hóast fyrr nevndu frádráttir stavar frá øktari inntøku hjá skattgjaldarunum, og henda inntøkuokking stavar fyrst og fremst frá fiskivinnuni, sum hevur givið teim flestu av okkara fiskimonnum væl hægri inntøku fyrri teirra stravna og vandamíla arbeiði, henda økta fiski mannainntøka hevur sín uppruna deils í hækking prisum, men fyrst og fremst í tí skilagóða og miðvísan uppbyggingarpolitikki, sum ferdur hevur verið bæði frá almennari og privatarí síðu hesin skilagóði politikkur hevur gjørt tað, at vinnulivsmenn og vinnufelag við hollum stuði frá landskassanum hava bygt skip og virkir, og skapa føroysku fiski- og arbeiðsmonnum betri kor og hægri inntøkur.

Tað eru tíverri enn pláss í Føroyum, hvar heimafólkíð ikki hevur nóg mikið at gera,

men javnaðarflokkurin, vil vera við at fara ein vinnulivspolitikur, sum, ber á ta leið, at eisini hesi kunnu fáa lónandi vinnu, so at ræðslan fyrri arbeiðsloysi hvørjum frá hvørjum heimi í Føroyum.

Umframt at útvega landskassanum inntøkur við beinleiðis tolli og skatti, eru mangir móguleikar, sum javnaðarflokkurin ofta hevur víst á og eisini skotið upp at seta í verk, so sum einkarsøla við olju og sølu. Hetta vildi ivaleyst givið landskassanum inntøkur, um rætt varð skipað fyrri. Somuleiðis átti øll søla av byggitilfarum at verið á landsins hondum, tí so kundi ivaleyst mong av teimum umgaleyst, sum í dag skulu seta seg í búgv, tá fingið tilfarið bilagiri til hús og hetta vildi lætt um trupulleikar teirra at fáa egnan bústað.

Landsbankavirki hevur mang an verið havt á lofti, og nú tykir mær at stundin er komin til at ein slíkur verður stovnaður ella at bankavirki verður skipað í sambandi við postverkið.

Oil søla av skipsútgerð og øðrum í sambandi við fiskivinnuna átti at verið fyriskipað av tí almenna, og tað var hugstoytt fyrri javnaðarflokkin og mong føroysk heim, at landshandilin, sum varð stovnaður undir krignum, varð avtíkin við stuði frá tjóðveldisflokkinum.

Alt hetta sum her er ført fram, vildi eftir minum tykki verið við til at gjørt húsarhaldið hjá tí almenna og tí einstaka bilagiri.

Royndir hava verið gjordar, síðani landshandilin varð avtíkin at reisa her nevndu mál, men ikki hevur eydnast at fáa meiriluta fyrri teimum, á lögtingi.

Á útreiðslusiðuni stendur fiskivinna fyrri knappar 22 mill. og tað er rætt og rimuligt, at hesin tættur er ein stórir postur á figgjarlógini, tí tað er henda vinna, sum skapar flestu inntøkur landskassan beinleiðis og óbeinleiðis. Tað er fiskivinnuni landsins búskapur hvíli á, og tað er frá hesi vísu, at so at siga allar útlutningar okkara stavar frá, tí má tað má vera skylda hjá Føroya lögtingi og myndugleikum landsins, at skapa bestu kor fyrri hesi vinnugrein, sum er so altavgerandi fyrri liv og trivna hjá Føroya folki annars.

Hetta hevur tann samgonga av javn-, sambands- og sjálvstýrisflokkurin, sum nú hevur fleirtal á tingi lagt sær í geyma, og við hesum fyrri eyga stýrði sama samgonga Føroya landi frá 1967 og til valið í 1970.

Í undanfarna valseiði eydnadist at útyggja og nýmótansgera fiskiflotan, sum skapti okkara fiskimonnum betri arbeiðsumstøður og teir hava eisini vunnið hægri inntøkur enn nakrantíð fyrr, henda fiski flota vil javnaðarflokkurin vera við til at útyggja enn betur, so okkara fiskimenn

Hilmar Bech

hava bestu umstøður til at veidda mest móguligt og at tjena mest móguligt. Tey seinastu árin er fiskiflotin blivin meira fjølbroyttur, so hann ikki er so bundin at saltfiskaveiðuni, álíka vel eiga føroyingar ikki at sleppa saltfiska veiðuni, tí prisirnir eru góðir á saltfiski, og verða tað helst eisini framyvir, tó eftirspurningurin eftir hesi fiskavøru er stórur.

Hetta at føroyingar nú hava ein fiskiflota, sum veiðir tosk, hýsu, upsa, kalva, svartkalva, laks, sild, idnaðarfisk o. a. tað ger, at um veiðan av einum fiskaslaga svikur okkurt ár so nerver tað ikki landsins búskap so nógv, sum tá fiskiskapurin bara hvíli á einum veiðihátti.

Í frageiðing síni á Ólavsøku segði lögmaður, at skipaflotin vaks við 28 fòrum og í tonsatalið um 4500 tons frá ólavsøku 1970 til ólavsøku 1971 og var hetta fyrri ein stór an part fiskiskip og síðani tá eru enn komin fleiri fiskifør, og tað eiga øll at gleðast um, og tað sum serliga gleðið meg er tað, at fleiri av hesum veiðuførum eru komin til Suðuroynna, og mitt ynski skal vera, at tað má vagnast væl, so at hesi sum eru og onnur sum koma vera við til at nýta um vinnulivi í tí valdomi, sum eg umboði.

Tað má vera málsetningur, at virka so nógv av fiski í Føroyum sum gjørligt, fyrri harvið at skapa arbeiði til heimafólkíð og sostatt eisini økja um útlutningsvirði, og so at siga allar fiskur, sum verður veiddur undir Føroyum og Íslandi verður landaður her og skorin til flak. Í summari fingi 15 bátar loyvi at royna við troli á landleiðini, og hetta økti so nógv um tilfòrluna av fiski, at tað stóð á hjá fleiri virkjum at arbeiða undan, spurningurin tekur seg tí longu nú upp, um henda veiða í komandi ári skal verða víðkað til eitt óvmarka tal av bátum, og í so máta verður neyðugt at økja um framleiðsluorkuna helst hjá teimum smærru virkjum, fyrri í framtíðini at kunna víðgera eina økta rávørunøgd, og í hesum sambandi hugsi eg serliga um virkini í mínum valdomi Suðuroynni, tí tað má ikki henda, at Suðuroysarpkip noyðast norður um fjørð at landa sína veiðu, meðan fólk-

ið ikki hevur nóg mikið at gera.

Í sambandi við flakaframleiðsluna kann eg ikki lata vera við at nerta við tann vandan, ið hóttr flestu flakavirkir, um Ísland ger álvara av at flyta fiskimarkið út á 50 fjórðingar, tí fleiri flakavirkir og serliga tey stórru virkini hava fingið stórar nøgdir av fiski undan Íslandi, og tað verður tí dyggur smeytur, um fiskileiðirnar við Ísland verða skerdar.

Onkur vil hertil siga, at vit so kunnu vinna hesa fiskamongd aftur við at fylgja Íslandi og flyta fiskimarkið út á 70 fjórðingar sum skotið er upp og tað er móguligt at so verður, men so er spurningurin, hvussu okkara rettindi tá verða við Norðurnoreg, New Foundland, Hetland, Grønlandi o. a., kann tað so ikki hugast, at hesi lond tá fara at fremja somu tiltøk móti føroyskum fiskimonnum og stongja tær fiskileiðir, sum okkara trólarar, línuskip, lakskasp, reiðuskip og kraftblokkaskip hava trótt í langar tíðir, skal allar tann føroyski veiðiflotin fara at halda til á landgrunninum kring oyggjarnar, tá verður lítið í part og tí meti eg tað soleiðis, at føroyingar eiga at fara eitt sindur hólga fram í hesum máli, og í samráðing við aðrar royna at fáa teir at skilja okkara serligu viðurskifti, sum fiskivinnutjóð, so vit kunna vinna mest mógulig rettindi aðrastaðni, men samstundis kunnu varðveita mest móguligt av okkara landgrunni fyrri okkum sjálvar.

Tey seinastu árin eru fiskirannsóknir gjordar, og tað er av alstórum týdningi, at hildið verður fram við hesum rannsóknum, so móguliga finnast kann fram til nýggjar veiðihættir og móguliga nýggj fiskasløg, tað er tí neyðugt at fara í holt við at byggja nýtt rannsóknarskip.

T Ø K K

Hjartaliga takka vit øllum teimum, sum við gávum, telegramnum og blómum gledda okkum á hjónarbandsdegi okkara, tann 16.10.

Litzie og Eyðfinn.

ARBÆIÐSTÓL
REIÐUG
STOYRIGÓÐS
TIMBUR
BYGGITILFAR
JFK

Telefon: 5148 - 5265
Teigr.: Kjelbro, Klaksvík
Telex 20

**KLAKSVÍKAR
TIMBURHANDIL**

PI. J. F. KJØLBRO